Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ ҚАМАРИЯ, 1412 ЙИЛ, ШАВВАЛ, 13-КУН.
ШАМСИЯ, 1371 ЙИЛ, ҲАМАЛ, 27-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг рўзномаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | 1992 ЙИЛ 16 АПРЕЛЬ, ПАЙШАНБА, 73-СОН • 324 • | НАРХИ обуначига 15 тийин, сотувда 1 сўм.

АРАБ ДУНЁСИГА ОЧИЛГАН ЭШИК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ САУДИЯ АРАБИСТОНИГА ТАШРИФИ

Илгари ҳабар қилганимиздек, шу йил 11—14 апрель кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон давлат делегацияси Саудия Арабистонига расмий ташриф буюрди.

Делегация аъзолари 11 апрель куни Тошкентдан Жидда шаҳрига учиб келишди. Ислом Каримов ҳамда унинг ҳамроҳларини Саудия Арабистони подшоси Фаҳд бен Абдул Азиз ал-Сауд кутиб олди.

Жидданинг Абдул Азиз номли халқаро аэропорти Саудия Арабистони ҳамда Ўзбекистон байроқлари билан безатилган. Подшоҳ миллий гвардиячилари саф тортишган. Ҳар иккала мамлакатнинг гимнлари янграйди.

Кутиб олувчилар сафида Саудия Арабистони бош вазирининг иккинчи ўринбосари, мамлакат мудофаа вазири амир Султон бен Абдул Азиз, давлат вазири Муҳаммад Иброҳим Маъсуд, Жидда шаҳари ҳокими Ҳамид Абдул Ғани ҳамда бошқа амирлар, вазирлар бор эдилар.

Саудия подшоси ва Ўзбекистон Президенти аэропортдан подшоҳнинг Қизил денгиз соҳилидаги қароргоҳи — Конгресслар саройига йўл олишади. Подшоҳ Фаҳд ҳазрати олийлари Ислом Каримовни ўз шахсий меҳмони деб эълон қилади.

Ташрифнинг биринчи куниёқ сермаҳсул

СУРАТДА: Жидда шаҳри.

ўтди: Ўзбекистон Президенти Конгресслар саройида Саудия Арабистони ташқи ишлар вазири Сауд бен Файсал бен Абдул Азизни қабул қилди. Маълумки, Сауд бен Файсал шу йил февраль ойида Ўзбекистонга расмий визит билан келиб кетганди, уни Ислом Каримов қабул қилиб, ҳар иккала мамлакат ўртасида икки томонлама ўзаро муносабатлар ўрнатиш хусусида суҳбатлашганди. Жиддадаги ушбу мулоқот Тошкентдаги ўша суҳбатнинг ўзига хос давоми бўлди.

Сўнгра Ислом Каримов Ислом тараққиёт банки президенти шайх Аҳмад Муҳаммад Аминни қабул қилди.

Кечқурун эса Саудия Арабистони подшоси Фаҳд бен Абдул Азиз ал Сауд ўзининг «Ас-салом» деб номланган қасрида Ўзбекистон Президенти шарафига зиёфат уюштирди. Унда Саудия Арабистони томонидан бош вазирнинг иккинчи ўринбосари, мамлакат мудофаа вазири амир Султон бен Абдул Азиз, ташқи ишлар вазири Саид бен Файсал, амиру вазирлар, қатор бошқа расмий кишилар иштирок этишди. Ўзбекистон томонидан республика бош вазирининг ўринбосари Раҳим Ражабов, республика ташқи ишлар вазири Убайдулло Абдураззоқов, «Мовароуннаҳр» диния бошқармасининг раиси Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф, Бухоро вилояти ҳокими Дамир Ёдгоров, республика давлат банки бошқарувининг раиси Файзулла Муллажонов, расмий делегациянинг бошқа аъзолари, шунингдек давлатлараро ва миллатлараро муносабатлар бўйича Давлат маслаҳатчиси Шаҳобиддин Зиёмов иштирок этишди.

Зиёфатдан кейин Саудия Арабистони подшоси ва Ўзбекистон Президенти ўртасида бир неча соатлик суҳбат бўлиб ўтди. Ислом Каримов Фаҳд бен Абдул Азиз жаноби олийларига мустақиллик йўлидан илк қадамлар ташлаётган Ўзбекистоннинг бугунги сиёсий, ижтимоий-иқтисодий аҳволи хусусида сўзлаб берди.

Саудия Арабистони сўнгги йилларда жаҳондаги энг тараққий этган мамлакатлардан бири эканлиги бизни ниҳоятда севинтирди. Биз сизлар билан ўзаро манфаатли асосда турли йўналишларда муносабатлар ўрнатишга тайёрмиз, деди жумладан Ислом Каримов.

Фаҳд бен Абдул Азиз Ўзбекистон билан қалин иқтисодий ва бошқа алоқаларни йўлга қўйишдан манфаатдор ҳамда бунга тайёр эканлигини таъкидлади.

— Ҳали вақт келиб, Ўзбекистон ҳам дунёдаги тараққий этган давлатлар ўртасидан ўрин олишига шак-шубҳа йўқ, — деди Саудия Арабистони подшоси, — аммо ҳозир иқтисодий аҳволларингиз у қадар осон эмас. Албатта, бунинг табиий сабаблари бор. Биз шу қийин пайтда сизларга қўлимиздан келган ҳамма ёрдамни кўрсатишга шаймиз.

Ислом Каримов Фаҳд бен Абдул Азиз ал-Сауд жаноби олийларига делегация аъзолари ва шахсан ўзига кўрсатган илтифоти учун миннатдорчилик билдирди.

Ўта самимий ва дўстона ўтган ушбу суҳбатда Саудия томонидан бош вазирнинг иккинчи ўринбосари, мудофаа вазири амир Султон бен Абдул Азиз, ташқи ишлар вазири Сауд бен Файсал ва бошқа расмий кишилар, Ўзбекистон томонидан республика Бош вазирининг ўринбосари Раҳим Ражабов, ташқи ишлар вазири Убайдулло Абдураззоқов, давлатлараро ва миллатлараро муносабатлар бўйича Давлат маслаҳатчиси Шаҳобиддин Зиёмов иштирок этишди.

* * *

12 апрель куни Ислом Каримов Саудия Арабистони подшосининг Конгресслар саройида Саудиянинг таниқли ва иқтидорли ишбилармонларидан ҳисобланмиш шайх Ризо Али Холидни қабул қилди ва суҳбатлашди.

Сўнгра Ўзбекистон Республикаси Президенти Саудия Арабистонида яшаётган бир гуруҳ ватандошларимиз билан учрашув ўтказди.

— Аввало, сиз азизларга,— деди Ислом Каримов, — ўзбек халқи, қариндош-уруғларингиз номидан салом ва энг яхши тилаклар олиб келдик. Хабарингиз бор, эндиликда сизларнинг она юртларингиз Ўзбекистон ҳам ниҳоят мустақил бўлди, бизни ер юзидаги 105 та мамлакат тан олди. Армонлар доғи ювиладиган, яраланган кўнгиллар жароҳати малҳам топадиган замон келди. Энди сиз, тақдир тақозоси билан хорижда яшаётган ватандошларимиз билан алоқаларимизни кенг ривожлантиришга ҳамма имкониятлар яратилмоқда. Энди сизлар учун ватанингизнинг жами эшиклари доимо очиқ бўлади.

Учрашувда сўз олган Аҳмадали Тўлқин Саудия Арабистонида истиқомат қилаётган барча туркистонликлар номидан Ўзбекистон истиқлолга эришган кун хорижда яшаётган жами ватандошлар учун энг тарихий, энг қувончли кун бўлиб қолганини таъкидлаб, дедики, биз юртимизда бугунги кунда амалга оширилаётган жами эзгу ишлардан хабардормиз. Сиз азизларга қўлимиздан қандай ёрдам келса, беришга доимо тайёрмиз.

* * *

Ўша куни Конгресслар саройида Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Убайдулло Абдураззоқов билан Саудия Арабистони ташқи ишлар вазири Саид бен Файсал ўртасида суҳбат бўлиб ўтди.

Куннинг иккинчи ярмида Ислом Каримов бошчилигидаги республика делегацияси аъзолари кийимларини иҳромларга алмаштиришиб, Маккаи мукаррамага боришиб, мусулмонликнинг энг олий бурчини адо этишди: Каъбатуллоҳнинг атрофини етти марта айланиб, Қора тошни тавоф қилишди, икки ракат нафл намозини ўқишди, Оби Замзам сувидан ичишди.

Улар Саудия Арабистони подшоси Фаҳд бен Абдул Азиз ал-Сауд жаноби олийларининг марҳаматига кўра Каъбатуллоҳ — Оллоҳнинг уйига кириб зиёрат қилиш ва номоз ўқишдек буюк шарафга муяссар бўлишди! Кейин Сафо ва Марва тепаликларига кўтарилишиб, дуолар ўқишди.

* * *

13 апрель куни Ислом Каримов Жиддадаги Конгресслар саройида Саудия Арабистонининг энг таниқли ишбилармонлари билан учрашди. Республика Президенти уларга бугунги Ўзбекистоннинг потенциал имкониятлари ҳамда ҳозирда амалга оширилаётган иқтисодий юмушлар хусусида батафсил сўзлаб берди. Уларни баъзи иқтисодий муаммоларни ҳал этишда фаол қатнашишга чорлади. Саудиялик ишбилармонлар Ислом Каримовнинг таклифини бажону дил қабул қилишди.

Шу куни делегация аъзолари Жиддадан Мадина шаҳрига боришди. Саудия Арабистони ва Ўзбекистон байроқлари билан безатилган аэропортда юксак меҳмонларни Мадина амири Абдул Мажид ибн Абдул Азиз ҳамда бошқа расмий кишилар кутиб олишди.

Делегация аъзолари жаҳондаги яна бир муқаддас шаҳар — Мадинаи Мунавварада бир неча соат давомида бўлишди ва бу ерда ҳам ўз мусулмонлик бурчини адо этишди: Пайғамбаримиз Муҳаммад Алайҳиссаломнинг қабрларини зиёрат қилишди. Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси давлат делегациясининг Саудия Арабистонига расмий ташрифи 14 апрель куни ниҳоясига етди.

Анвар ЖЎРАБОЕВ,
Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва «Халқ сўзи» — «Народное слово» газеталарининг махсус мухбири.

Жидда—Макка—Мадина—Тошкент.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

НУКУС, 15 апрель. (ЎзА). Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг бу ерда бўлиб ўтган навбатдан ташқари саккизинчи сессиясида Қорақалпоғистон шаҳарлари ва районларида ҳокимлар лавозимини таъсис этиш тўғрисидаги қонун бир овоздан қабул қилинди.

Айни пайтда Олий Кенгаш илгари қабул қилган «Қорақалпоғистон Республикаси Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги, «Қорақалпоғистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида»ги қонунларнинг амал қилишини тўхтатиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Сессия Қорақалпоғистоннинг 1992 йилги бюджети асосий кўрсаткичларини муҳокама қилди ва тасдиқлади. Депутатлар «Қорақалпоғистон Республикаси маъмурий-ҳудудий тузилиши масалаларини ҳал қилиш тартиби ҳақида», «Автомобиль йўллари тўғрисида», «Қон берувчилар ва қоннинг таркиби тўғрисида»ги Қорақалпоғистон Республикаси қонунларини ҳам муҳокама қилиб қабул этишди, республикада фанни ривожлантиришнинг ва илм-фан-техника тараққиётини бошқаришнинг асосий йўналишларини тасдиқладилар.

«Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудини экология фалокати зонаси деб эътироф этиш ҳақида» қарор қабул қилинди.

Олий Кенгаш Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши комитетларининг таркибига қисман ўзгартишлар киритди.

Сессияда Қорақалпоғистон Республикаси Олий кенгашининг раиси Д. Н. Шамшетов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков нутқ сўзладилар.

Сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Б. Умурзоқов иштирок этди.

ИҚТИСОД АСОСИ— БОЗОР, СИЁСАТ АСОСИ—ДЕМОКРАТИЯ

Ўзбекистон жумҳурияти Бош вазири А. МУТАЛОВ АҚШ конгресси комиссияси аъзоси сенатор Дэнис де Консини бошчилигидаги сенаторлар делегациясини қабул қилди.

ЎЗБЕКИСТОН давлати ҳам, ўзбек халқи ҳам оғир кунларни бошдан кечирмоқда. Асосий вазифа — иқтисодий бўҳрондан тезроқ чиқиш, халқнинг турмушини яхшилаш, Ўзбекистон Жумҳуриятининг иқтисодий мустақиллигини таъминлаб, жаҳондаги тараққий этган мамлакатлар қаторига олиб чиқиш. Бу мақсадга ёлғизликда эришиш мушкул. Ҳозирги босқичда қўшни ва хорижий давлатлар билан иқтисодий ҳамкорлик сув билан ҳаводек зарур. Шу мақсадларда жумҳурият раҳбарлари чет элларга амалий сафар қилмоқдалар, хорижий давлатларнинг раҳбарлари, ишбилармонлар таклиф этилаяпти.

Ўзбекистон Жумҳурияти Бош вазири А. Муталов 14 апрель куни Тошкентга ташриф буюрган АҚШ сенаторлари делегациясини қабул қилди. Америка конгресси комиссияси аъзоси сенатор Дэнис де Консини бошчилигидаги меҳмонларнинг Ўзбекистонга ташрифидан асосий мақсади жумҳурият Президенти, Олий Кенгаш Раиси, Бош вазири ҳамда парламент раҳбарлари, шунингдек ўзбек халқининг маънавий ҳаёти билан танишиш мақсадида Мовароуннаҳр мусулмонлари диний бошқармаси бошлиғи муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф билан учрашиш, сиёсий ва иқтисодий ислоҳот, икки мамлакат ўртасидаги алоқалар, хавфсизлик ва ташқи сиёсат каби бир қатор масалаларни муҳокама қилишдир.

Бош вазир меҳмонларни жумҳурият ҳукумати номидан муборакбод этиб, ҳозирги оғир кунларда АҚШ кўрсатаётган салмоқли ёрдам учун чуқур миннатдорчилик билдирди ва Мингбулоқдаги янги нефть конини жиловлашдаги амалий кўмаги учун ташаккур изҳор этди. Конгрессменлар делегацияси аъзоларини қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди.

Табиийки, АҚШлик меҳмонларни Ўзбекистон билан МДҲ ва айниқса Россия Федерацияси ўртасидаги ўзаро муносабатлар кўпроқ қизиқтиради. МДҲ билан барча муносабатлар, дея изоҳ берди Бош вазир, жумҳуриятлараро тузилган шартномалар доирасидадир. Ҳозир Украина ва Беларусь билан шартномалар бўйича таъминотда узилишлар бор. Бу узилишлар ўрнини хорижий давлатлар билан тузилаётган савдо-иқтисодий битимлар ҳисобига тўлдиришга ҳаракат қилинмоқда. Чунончи, Ҳиндистон билан шундай шартнома тузилди. Чехо-Словакия ва Польша билан тузилган битимлар имзоланиш арафасида. Кеча Туркиядан делегация келди. Улар билан саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳаларида, нефтни охиригача қайта ишлаш борасида ҳамкорлик қилиш масалалари муҳокама этилади. Европа банкига аъзо бўлиш масаласи бугун-эрта ҳал бўлади.

Иқтисодий бўҳрондан тезроқ чиқишнинг яна бир йўли ички банк тизимларини ривожлантириш, чет эл капиталини жалб этиб майда корхоналарни кўпайтириш, ишбилармонларга кенг йўл очишдир. Илгари бу йўналишларда кераксиз тўсиқлар, чеклашлар кўп эди. Энди ҳамма тўсиқлар олиб ташланмоқда.

Американлик меҳмонларнинг ижтимоий-сиёсий масалаларга оид саволларига жавоб қайтарар экан, биз Ўзбекистонни демократик давлат тарзида шакллантириб, ривожлантириш йўлидан борамиз, деди А. Муталов. Ўзбекистоннинг яратилажак янги Конституцияси (Асосий Қонуни) айнан демократик давлатнинг барқарорлигию истиқболи учун хизмат қилмоғи лозим. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида (СССР тугагач) илк қадамларини қўймоқда, бинобарин унинг оёққа туриши учун вақт керак. Мусулмончилик аста-секин деган гап бор. Шундай кунлар келадики, бозор иқтисодиётнинг, демократия сиёсатнинг мустаҳкам пойдеворига айланади. Жумҳурият раҳбариятининг якдил фикри, орзу ва мақсади шундай. Халқнинг ижтимоий онги ўсиб бораяпти. Хорижда жуда кўп ёшлар таҳсил олмоқдалар. Улар мустақил Ўзбекистоннинг келажагини таъминлайдилар.

15 апрель куни АҚШ конгрессменлари делегацияси аъзолари Самарқанд шаҳрига сафар қилишди. Улар кўҳна шаҳар ҳудудидаги тарихий обидаларни томоша қилдилар. Вилоят ҳокимияти раҳбарияти билан учрашдилар.

● **ЖУМҲУРИЯТИМИЗ жанубида кўкламги дала ишлари авжига чиқди. Деҳқонлар яхши ният билан ерга барака уруғи қадамоқдалар. Айни пайтда пахтакорлар иш кўламини кенгайтирдилар. Улар чигит экишни тугаллаш арафасида. Жорий йилда вилоятнинг кўпгина хўжаликларида пахтанинг тезпишар «Термиз—16» ингичка толали нави экилди. Қумқўрғон районидаги Н. Мирзаев номли жамоа хўжалиги деҳқонлари ҳам ана шу навни афзал кўрдилар. Хўжалик миришкорлари пахта ҳосилдорлиги ва тола сифатини оширишга қатъий бел боғлаганлар. Бунинг эвазига пахта майдонлари 200 гектарга қисқарди. Пахтадан бўшаган ерларга ғалла экилди.**

СУРАТДА: ҳар гектардан 36 центнердан пахта ҳосили кўтаришни мўлжаллаётган бригада бошлиғи Карим Шердонов жамоа аъзолари билан.

И. ХУЖАЕВ олган сурат. (ЎзА).

Ер юзи бўйлаб

Одамлар. Воқеалар. Янгиликлар

ЖУМҲУРИЯТДА

● АМЕРИКАЛИК бир гуруҳ шифокорлар Қорақалпоғистоннинг экология фалокати зонасида яшовчиларга ёрдам бериш учун бу ерга ташриф буюрдилар. Орол бўйи аҳолиси учун юборилган дори-дармонлардан иборат инсонпарварлик ёрдами юклари ҳам улар билан бирга етиб келди. Бу тадбирни мустақил давлатлар республикалари билан ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашаётган АҚШнинг «Гудвил Трейдинг интернейшнл» компанияси билан Тошкентда очилган «Мовароуннаҳр» хайрия уюшмаси ҳамкорликда амалга оширмоқда.

● ҲОЗИР нима тақчил танга пул тақчил бўлиб қолди. Бу Тошкент метроси ишини ташкил этишда бирмунча қийинчиликлар келтириб чиқариши табиий. Ўрта Осиё электр аппаратлари бирлашмаси бундай муаммони ҳал этиш йўлини топди. Корхона мутахассислари метро учун махсус жетонлар тайёрлашни ўзлаштирдилар. Бу янгилик июнь ойида тадбиқ этилиши мўлжалланмоқда.

● ҚЎРИҚ Комсомолобод райони шахсий ёрдамчи хўжалик ва корхоналар уюшмаси тадбиркорлари янги-янги ташаббуслар билан чиқмоқдалар. Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан районда бешта кичик корхона очилди, юзга яқин киши иш билан таъминланди. Иккита шундай корхона фойдаланилмаётган ҳовузлар ва сув ҳавзаларини ижарага олиб балиқчилик билан шуғулланмоқда. Райoннинг икки жойида олиб борилаётган ёғочни қайта ишлайдиган корхона қурилиши ниҳоясига етди. Уларни иш билан таъминлаб туриш учун Россия федерациясининг баъзи минтақаларидаги ўрмончилик хўжаликлари билан шартнома тузилди.

● ЯҚИНДА Самарқанддаги «Зафар» фирмаси аҳоли эҳтиёжини инобатга олиб тақчил маҳсулот — калиш ишлаб чиқаришни йўлга қўйган эди. Энди кимё заводи ишчи-хизматчилари тайёрлаган калишлар ҳам савдо корхоналари пештахталаридан жой ола бошлади. Янги маҳсулотни ишлаб чиқариш учун технологияга ўзгартириш киритилиб, атроф-муҳит ифлосланишининг олди олинди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● ЎТГАН куни Степанакертда Тоғли Қорабоғ Республикаси Олий Кенгашининг раиси Артур Мкртчян ўз квартирасида номаълум шахс томонидан отиб ўлдирилди. Тергов бошланди. Қотил изланмоқда.

● ТОЖИК китобхонлари буюк ўзбек ёзувчиси Абдулла Қодирийнинг ҳикоялари ва «Меҳробдан чаён» романи билан бир қаторда энди унинг «Ўтган кунлар» асарини ҳам ўз она тилида ўқийдилар. Асли бу асар 30-йилларнинг бошларида олим ва ёзувчи Абдусалом Деҳотий томонидан тожикчага таржима қилинган эди. Ўзбек халқининг асл фарзандлари қатағон ва қирғин қилиниши даврида ушбу китобни нашр этиш тўхтаб қолди, асар таржимасининг қўлёзмалари йўқотилди. Орадан ярим асрдан кўпроқ вақт ўтгач ўз вақтида А. Деҳотий билан бирга ишлаган, ҳозир Сурхондарёдаги «Садои Сурхон» вилоят рўзномасига муҳаррирлик қилаётган М. Қосимов асарни тожик тилига ўгириб устози руҳини шод этди.

● Г. ДАЛЬХОФФ Грузияда хорижий мамлакатнинг энг биринчи элчиси бўлди. У ўтган куни Тбилисида Республика Давлат Кенгаши раиси Э. Шеварднадзега ишонч ёрлиқларини топширди.

ХОРИЖДА

● БУЮК Британиядаги энг катта оппозициячи партия — Лейбористлар партиясининг раҳбари Нил Киннок истеъфога чиқишини эълон қилди. Партия ўтган пайшанба куни бўлиб ўтган парламент сайловида 1979 йилдан буён сурункасига тўртинчи марта консерваторлар устидан ғалаба қозонишга ва ҳокимият тепасига чиқишга муваффақ бўла олмаганлиги муносабати билан шундай қарор қабул қилинди.

● АҚШДАги энг катта касаба уюшма бирлашмаси АФТ—КППнинг раҳбарлари шу йил ноябрь ойида бўладиган Президент сайловида Арканзас штатининг губернатори Билл Клинтоннинг номзодини қўллаб-қувватлашларини маълум қилдилар. Клинтон номзоди хусусидаги ушбу қарор АФТ—КППнинг сиёсий ишлар комитети мажлисида бир овоздан қабул қилинди. Агар касаба уюшма бирлашмасининг ижроия кенгаши май ойида бу масалани кўриб чиқиб, мазкур қарорни қўллаб-қувватласа Арканзас губернатори бутун Америкада АФТ—КППнинг тахминан ўн тўрт миллиондан кўпроқ аъзоси мададига умид қилиши мумкин бўлади.

● ЯҚИН орада собиқ СССР республикалари, Қозоғистон ва Ўрта Осиё давлатлари БМТнинг Осиё ва Тинч океан учун иқтисодий ҳамда ижтимоий комиссияси (Эскато) аъзоси бўлиб қоладилар. Эскатонинг Пекинда очилаётган сессияси кун тартибига шу янги давлатларни қабул қилиш масаласи киритилган.

(Ахборот агентликлари ва рўзномаларнинг хабарлари асосида Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ тайёрлади).

Ўзбекистон—Туркия

БИЗГА МАНЗУР ЙЎЛ

ЎЗБЕКИСТОН зиёлиларининг вакиллари яқинда қардош Туркияга бир ҳафталик хизмат сафари билан бориб келдилар. Зиёлиларнинг бундай сафари республикамиз тарихида биринчи марта бўлди. Бу қардошлик, биродарлигимизнинг тобора мустаҳкамланиб бораётганидан далолат, албатта.

Шундай обрўли делегацияга Сурхон диёридан қўшилишим мен учун жуда катта эътибор ва рағбат деб биламан. Гуруҳимизда олимлар, ёзувчи, шоирлар, журналистлар бор эди. Биз Туркия Бош вазири Сулаймон Демиралнинг суҳбатини олдик, меҳмони бўлдик. Истамбул, Усмонлар династиясининг биринчи пойтахти Бурса, Измир ва Анқара сингари катта-кичик шаҳарларга ташриф буюрдик. Мезбонлар бизга беқиёс иззат-икром, ҳурмат кўрсатишди.

Энг машҳур музейлар, тарихий саройлар, университетлар, мактаб ва лицейлар, дам олиш жойларини кўрсатдилар. Фан, таълим-тарбия, маданият ва санъат соҳасидаги эришган ютуқлари, режалари, тадбирлари билан танишдик. Туркиянинг энг йирик Топкоп музейида тарихий ёдгорликларга бўлган муносабатлари, ҳар бир нинадан тортиб, мўътабар ва энг қимматли буюмларгача эъзозланиб сақланганию ва улар билан ҳар бир туркнинг фахрланиши, асрлар мобайнида барпо этилган саройларнинг, айниқса, гўзал Оқсаройнинг қайта-қайта таъмирланиб, ўзининг буюмлари, безаклари, чироқлари билан аввалги ҳолидагидек сақланиши... 43 метр баландликда, оғирлиги 4,5 тонна 760 чироқдан иборат қандил қарийб 350 йилдан бери осилиб турибди. Усмон давридан тортиб, бугунги кунгача яшаган буюк зотларининг номлари бағоят ҳурматланиши бизни ҳайратга солди ва беихтиёр кўзларимизга ёш келди. Бу кўз ёшларимиз бир томондан қардошларимиз ишларига ғурур бўлса, иккинчи томондан ўз тарихимизга ачиниш эвазидан бўлса ажаб эмас.

Турк зиёлилари буюк аждодларимизнинг ҳаёти, ижодий фаолиятлари, яратилган бадиий асарлари, тарихий ва маданий обидаларини чуқур билишларига ҳайрон қолдик. Улар Беруний, ибн Сино, ал-Хоразмий, Аҳмад Яссавий, Улуғбек, Бобур, Фаробий, Алишер Навоий, Имом Бухорий, Али Қушчиларнинг ижодларига бағишлаб қатор халқаро илмий анжуманлар ўтказишган. Асарларини кўп марталаб чоп этишган. Бундай буюк сиймоларимизни ота юртимизнинг алломалари, бобокалонлари деб қадрлайдилар. Масалан, Топкоп музейидаги гўзал дарвозалардан бири «Бобур дарвозаси», икки дарвоза оралиғидаги жойни «Ҳумоюн дараси» деб аташаркан.

Мен педагог бўлганлигим учун асосий диққатимни мактаб-мориф тизилмаси, олий ўқув юртларига кўпроқ қаратдим. Туркияда мактаблар икки поғоналик: бошланғич мактаб—5 йиллик ва унда билим олиш барча ёшлар учун мажбурий, иккинчи поғонада болалар яна уч йил ўқишади ва 8 йиллик мактабни битиргач, ўрта маълумотлилик ҳужжатини олишади. Аммо олий ўқув юртига кириб таълим олиш учун албатта учинчи поғонадаги ўқишни ўташ зарур. Бу биз атаётган лицейдир. Лицейлар ўрта мактабларда ҳам мавжуд бўлиб, уларда ўқиш у ёки бу фанни чуқур ўрганишга бағишланади. Унда ўқиш яна уч йил давом этади. Аммо асосий ўрта маълумотли ёшлар турли касбли техник лицейларда ўқишади. Бундай лицейлар 4 ва 5 йиллик бўлиб, битиргандан кейин турли касблар бўйича инженер-техник бўлиб чиқишади. Масалан, Измирдаги 16 та шундай техник лицейлардан бирида электроника, металл, ёғочга ишлов бериш каби касблар 4 йил ўқитилади. Математика чуқур ўргатиладиган бошқа бир махсус лицейда ўқиш уч йил муддатли. Бу ерда барча синфлар замонавий асбоб-ускуна ва ЭҲМлар билан жиҳозланган. Аҳолиси 2 миллионлик Измир шаҳрида бундай лицейлар 20 дан ошиқроқ.

Ўрта ва бошланғич мактаблар кичик-кичик бўлиб, 500—600 ўқувчига мўлжалланган, бир синфда 25—32 тагача ўқувчи бор. Масалан, 3 миллионлик Измир вилоятида 2400 тадан ортиқроқ мактаб мавжуд экан. Лицейларда ҳам 200—300 ўқувчи таълим олади. Бошланғич (Туркияда илк мактаб деб аталади) мактаблар алоҳида фаолият кўрсатади. Бу мактаб ва лицейларнинг барчаси давлат томонидан маблағ билан таъминланади. Ўқув юртидаги ўқитувчилар раҳбариятининг хоҳишига қараб бир йилдан тортиб бир неча йилгача контракт (шартнома) асосида ишлашади.

Йирик шаҳарларда 1—2 та пуллик мактаблар мавжуд. Бундай пуллик мактаблар, аксинча, жуда йирик бўлиб, 5000 нафаргача ўқувчиси бор. Масалан, биз Ўзбекистон халқ таълими вазири муовини билан Туркияда машҳур «Бахаттин татиш» мактабини бориб кўрдик. Бу мактабга ўқувчилар мамлакат бўйича танлаб олинади. Бир йиллик тўлови 9 млн. лира (қарийб 1,5 минг доллар). Бундан ташқари, овқат учун қарийб 900 доллар тўланади. Мактаб 4 поғоналик. Биринчи поғонада 2 йиллик мактабгача тарбия олиб, унда 5—6 ёшлик болалар тарбияланади. Бунда машғулотлар мусиқа, расмлар, турли ўйинлар, жумладан спорт ўйинлари ва рақамлар (ҳарфлар эмас) орқали ўтказилади. 2-поғона эса илк мактаб. Бу ерда ўқиш, аввал айтганимиздек, 5 йил, 3-поғона уч йил бўлиб, 8 йиллик ўрта мактабни тугатишади. Кейин уч йиллик лицей. Ўқиш ҳафтада 5 кунлик бўлиб, 8 соатгача дарс ўтилади.

Синфлар хоналарининг гўзаллиги (бошқа сўз тўғри келмайди) ва маблағ билан таъминланишини, спорт залларининг киши эътиборини тортишини таърифлаб ўтирмайман. Бир сўз билан айтганда, бундай ҳолни бизда энг юксак ўқув даргоҳларида, шу жумладан, олий ўқув юртларида ҳам кўрганим йўқ. Мактабга профессор Бахаттин Татиш 46 йилдан бери раҳбарлик қилади. У Кореянинг машҳур «Самсунг» фирмасининг мактабларни замонавий видеотехника билан таъминлаш бўйича ассоциация президенти этиб сайланган экан. «Олий ўқув юртларига бир неча марта чақиришганда бормадим», — деди у бизга.

Олий таълим фақат университетларда берилади. Туркияда давлат таъминотида 27 университет мавжуд. Уларнинг кўпчилигида 15 мингдан 30 минггача студентлар таълим олишади. Истамбулдаги техника университети 1773 йили ташкил этилган бўлиб, унда 15100 талаба ўқийди. 11 та факультет 28 мутахассислик бўйича кадрлар тайёрлайди. Бу ерда 1000 дан ортиқроқ педагоглар таълим беради, шулардан 297 таси профессорлар. Аммо илмий даража ва илмий унвонлар биздагидан тубдан фарқ қилар экан. Барча университетлардагидек, бу олий ўқув юртида ҳам ўқиш 4 йил. Битирувчилардан 20 фоизигача асосан «аълочи»лар сифатида яна 2 йил ўқишиб магистр унвонига сазовор бўладилар. Улар биздаги фан кандидатларига мос келади. Магистратурани битирганлар илмий марказ, олий ўқув юртлари ҳамда лицейларга юборилади. Улардан аълога битирганларидан 10—15 фоизи доктарантурага олиб қолинади ва яна 2 йил ўқитилади. Докторантурани муваффақиятли якунлаганлар яратган янгиликларини ёқлайдилар ва фан доктори деган илмий даража оладилар. Шундан сўнг олий ўқув юртларида ишлаб, тажриба тўплагач, бир неча йилдан кейин профессор унвонини олиши мумкин.

Университет раҳбарлари ва бошқа мутасадди кишилар ётоқхона, таъминот каби масалалар билан шуғулланмайди. Бу муаммоларни шаҳар ҳокимияти ҳал қилади. Университет маъмурияти фақат таълимнинг сифатини таъмин қилади, холос. Студентлар ҳафтасига 5 кунлик дарс ўтадилар. Бир ҳафталик дарслар сони 12—18 соатдан иборат. Бир йиллик ўқиш 2 семестрдан, бир семестр 14 ҳафта ёки 70 кунлик дарслардан ташкил топади. Ҳар семестр охирида 3—5 та фандан имтиҳон бўлади. Синовлар деган нарса йўқ. Университетларда профессорлар ҳафтада 1—2 соат лекция ўтадилар. Профессорнинг бир ҳафталик дарслари 14 соатдан ошмайди. Дарс жадваллари жуда содда тузилган. Бир мутахассисликда 5—6 та фан ўтилади, холос. Масалан, физика мутахассислигида физика фани (65—70%), математика, химия, турк тили, Туркия Отатурк тарихи ва бирорта чет тили ўқитилади. Университетлар шаҳарнинг энг кўркам бинолари, зарурий асбоб-ускуналар, ЭҲМлар билан таъминланган. Юқорида эслатиб ўтилган техника университетининг ихтиёрида 30 га яқин автобус бор. Студентлар стипендия олишмайди. Олий ўқув юртларига кириш мамлакат бўйича бир жойдан бошқарилади. Университетларнинг мутлақо алоқаси бўлмайди. Туркия олий таълим вазирлигида Билкент маркази барча университетлар учун ягона система ишлаб чиқади. Ўқишга кирувчилар шу система орқали саволларга жавоб ёзиб, тест (саволга берилган бир нечта жавобдан тўғрисини танлаш) методи орқали имтиҳон топширади. Бундан олдин, ўқишга кирувчилар шу марказ ва унинг 5 та шаҳардаги филиалига ариза беради. Ҳар йили 19 апрель куни ўқишга кирувчилар бир вақтда ариза берган ерга чақирилади. Юқорида айтилган марказга ишга чақирилган энг обрўли профессорлар тестларнинг саволларини ишлаб чиқадилар ва конвертларда тарқатилиб, охирги соатгача очишга рухсат этилмайди. Бир соат аввал конвертлар очилиб, имтиҳон қабул қилинади ва барча жавобларни электрон машиналарда таҳлил қилиниб, ҳар бир абитурентнинг (кирувчининг) олган балларини ҳисоблаб уй адресига жавоб ёзади.

Ўқишга киришда иккинчи босқич 21 июнда ўтказилади ва аввалги босқичнинг энг яхшилари шу босқичга қўйилади. Бу босқич аввалгидан мураккаброқ. Шундай қилиб, электрон машина ҳар бир ўқишга кирганлар учун жавоб ёзади ва 1 октябрдан қобилияти ва билимига қараб, қайси университетда, қайси факультетда ўқиши айтилади. Кирувчиларнинг қайси лицейни битиришидан қатъий назар баравар талаб қўйилади, ҳеч кимга имтиёз берилмайди.

Умуман, барча иш жойларида тартиб-интизомга қатъий риоя қилинади. Масалан, 10 минг киши ишлайдиган Бурса шаҳридаги тўқимачилик-тикув комбинатига борганимизда бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Катта делегация комбинат цехларида юришидан қатъий назар бирорта ишчи, инженер меҳмонларга диққат қилгани йўқ. Ҳамма ўз жойида.

Турк дўстларимизнинг табиатга, сувга, ерга эътибори ҳам катта, йўл четлари, ўрмонлар тиканли симлар билан ажратилиб, дид билан дарахтлар экилган.

Ислом дини билан мамлакат тараққиёти уйғунлашиб кетган, бир-бирига ҳалақит қилмайди. Диний ўқишлар ҳам таваккалига эмас. Мактабларда дин тарихи ўқитилади. 2—3 та университетда эса илоҳиёт факультетлари мавжуд бўлиб, давлат томонидан бошқарилади.

Хуллас, ҳурматли Президентимиз «...биз учун энг маъқул ва тўғри келадигани тараққиётнинг турк модели...» деб бежиз айтмаяптилар. Катта-кичик корхоналарнинг тўла 24 соат ишлаши, ер ости ва устки бойликларидан самарали фойдаланиши, кадрларни юқори малакали этиб, Европа ва жаҳон талаблари даражасида тайёрлаши каби тажрибалари дили бир, тили бир, урф-одатию келиб чиқиши бир халқ учун жуда асқотади, тўғри келади, деган хулосага келдик.

Н. ТЎРАЕВ,
Республика фанлар академиясининг мухбир-аъзоси.

СУРАТДА: Анқара шаҳрининг умумий кўриниши.

УзА фотохроникаси.

ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ— МУҲИМ МАСАЛА

НАМАНГАН вилояти Поп ноҳиясидаги нотўқима материаллари ишлаб чиқариш фабрикасида ижтимоий таъминотга катта эътибор берилмоқда. Айни пайтда 1050 нафар ходимнинг 2500—3000 сўмлик ўртача иш ҳақига қўшимча кунига 10 сўмдан овқат пули берилаётир. Уларнинг фарзандларига ҳам ғамхўрлик кучайтирилган. 280 ўринли болалар боғчаси фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек, ҳар бири 280 ўринли иккита болалар боғчаси, 48 та оилага мўлжалланган турар-жой бинолари қурилаяпти. Фабрика ишчи-хизматчиларининг эҳтиёжларини тўла қондириш фабрика раҳбариятининг доимий назоратида турибди. Бу ерда озиқ-овқат, кийим-бош, қурилиш материаллари билан савдо хизмати кўрсатиш йўлга қўйилмоқда.

СУРАТЛАРДА: ишчи Зоҳида Содиқова (юқорида) смена бошлиғи Расул Парпиев ва посёлка Кенгаши ноиби, фабрика директори Шавкат Абдулғаниевлар тайёр маҳсулот сифатини кўздан кечирмоқдалар; фабриканинг болалар боғчаси яқинда ўтказилган вилоят кўрик-конкурсида ғолибликни қўлга киритди. Бунда тайёрлов группаси тарбиячиси Зулфия Пархоменконинг муносиб ҳиссаси бор. У бутун меҳрини болаларга бахшида этган.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Олий Кенгаш комитетларида

ЖИНОЯТ НЕГА КАМАЙМАЯПТИ?

«Ўтган йили жумҳуриятимизда 24668 та жиноят очилмай қолган. Шуларнинг 186 таси қасддан одам ўлдириш, 311 таси оғир тан жароҳати етказиш, 4474 таси давлат ва жамоат мол-мулкини ўғрилаш, 13972 таси фуқароларнинг шахсий мол-мулкини ўмариш ишларидир». Бу рақамлар Республика Олий Кенгашининг қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитети билан Мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш масалалари комитети биргаликда тайёрлаган ҳисоботдан олинди. Бу иккала комитет депутатлари Олий Кенгаш Раёсати топшириғига кўра Ички ишлар вазирлиги ва Прокуратуранинг жиноятчиликка қарши кураш фаолиятларини икки ой мобайнида ўрганиб чиқишди.

Куни кеча тафтиш якунлари комитетларнинг кенгайтирилган қўшма йиғилишида ҳуқуқ-тартибот маҳкамалари раҳбарлари иштирокида муҳокама қилинди.

— Ер бўлиш масаласида чиқаётган низолар, рухсат этилмаган митингларнинг кўпайиб кетгани кучимизни олиб қўймоқда. Сўнгги икки йил ичида 600 дан зиёд, бир йил оралиғида эса 310 дан зиёд ана шундай митингларда жамоат тартибини сақлашга мажбур бўлдик, — деди Ички ишлар вазири Зокиржон Алматов. — Ишимизни тубдан ислоҳ қилиш ниятида инсон қадр-қимматига тегувчи айрим нопок миршабларнинг беш юз нафарини орамиздан ҳайдадик. Лекин жиноятчиликка қарши жиддий туриш учун қонун мажмуаларимизни қайта кўриб чиқиш керак. Чунки ўтган йили 8500 дан зиёд майда чайқовчини қоидабузарлик устида қўлга тушириб, жарима солиш билан чекландик. Қатъий чора кўришимиз учун амалдаги қонун изн бермайди. Чайқовчи эса ҳозир осонгина қутилиб яна ўз ишини очиқча давом эттирмоқда.

— Президент Фармонларининг ижроси устидан прокурор назорати ўрнатишга интилаяпмиз. Чунки Фармон амалиёти билангина нуфузли, — деди жумҳурият прокурори Бўритош Мустафоев. — Биз қонун ижроси устидан олий назорат ўрнатишимиз керакки, токи ҳар бир жиноий иш охирги нуқтасигача прокурор диққат эътиборида бўлсин.

Йиғилишда қонунийлик, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитети раисининг ўринбосари Турсунбой Мирзаев бу икки маҳкама фаолиятидаги ютуқ ва камчиликлар хусусида тўхталиб ўтди. Сўнг савол жавоблару мунозарага ўтилди. Депутатларнинг куйинчаклигию прокурор ва вазирнинг жавобларидан шу нарса аён бўлди: жиноятчиликнинг олдини олиш учун курашнинг ҳуқуқий асосини қайта кўриб чиқиш зарур!

Бу масалани Олий Кенгаш Раёсатига, сўнгра сессияга олиб чиқишни комитетларнинг депутатлари ўз зиммаларига олишди.

Абдунаби ЭРГАШ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1991 йил 27 декабрда чиқарган «Ўзбекистон Республикасида биржа фаолиятини мувофиқлаштириш тўғрисида»ги фармонига биноан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги дастлабки беш биржани давлат рўйхатидан ўтказди. Адлия вазири М.-Б. М. Маликов давлат рўйхатидан ўтган биржа раҳбарларини республикамиз иқтисодий ҳаётидаги ана шу муҳим кун билан табриклади ва уларга давлат рўйхатидан ўтганлик ҳақидаги гувоҳномаларни топширди.

Биржаларнинг Адлия вазирлиги томонидан давлат рўйхатидан ўтказилиши биржаларни тузиш ва уларнинг амалий фаолиятларида Ўзбекистон Республикаси қонунларига қатъий риоя этилишини таъминлаш имконини беради.

Келажак ҳақида ўйлар

БУ ЁҒИ ЎЗИМИЗГА БОҒЛИҚ

Бугунги кунда мустақиллик деб аталмиш олий бир даргоҳнинг эшигини қоқиб турган бир пайтимизда бизларни нималар кутаётгани, яна қандай ёвузликлар хуруж қилиши мумкинлигини бир назардан ўтказсак борми, ҳали мустақиллик ҳақидаги хаёлларга, мақсадларга интилишнинг нақадар мураккаб жараёнлари содир бўлишини англаб етамиз.

Ўзбекистон мустақиллигини таъминлаш, ҳуқуқий давлат қилишга интилар эканмиз, ҳозирданоқ ҳар бир ишни пухта, пишиқ ҳолда ташкил этиш, ҳақиқий адолатли ҳаёт қуришга эришишимиз зарур. Бироқ демократияни, мустақилликни бақона қилиб ўзининг чўнтагини қаппайтираётган, айш-ишратга берилиб халқни чалғитаётганлар ҳам йўқ эмас.

Яшириб нима қиламиз. Ҳозирги кунда «Ушлаган нарсам ўзимники» деб турган юлғичларнинг, беандишаларнинг сафи тобора ортиб бормоқда. Жиноятчилик, мафиячилик, қароқчилик, порахўрлик айб ҳисобланмай қўйилди. Давлатнинг мавжуд қонунлари халқни, адолатни ҳимоя қилишга ожизлик қилиб қолмоқда. Назаримда, тегишли идоралар, органлар аввалгидек бир текис кун ўтказишаяпти-ю, бироқ ўз вазифаларига панжа ортидан қарамоқдалар.

Қонунчиликнинг самарали йўлларини излаб топиш керак. Ёмон бўлмас эди қонунчиликда қадимий усуллардан фойдаланилса, яъни тан жазосини жорий этиш жиноятчиликнинг пайини қирққан бўларди. Маълумки, Бухоро амирлигида йигирма чоғли маҳбус сиғадиган атиги битта зиндон бўлган. Битта қози ўзи айблаб, ўзи ҳукм чиқарган. Ҳозир-чи... минг-минглаб ҳуқуқшунослар бўла туриб жиноятчилик камаймаяпти.

Яна бир масала диққатни тортади. Ҳозирги мураккаб шароитда Ўзбекистон иқтисодиётининг маълум меъёрдалиги сабаби — ўз вақтида халқимизга томорқа ерларини кенгроқ қилиб бериш бўлди. Ер — халқимизнинг суянчиғи, ризқ-рўз манбаидир. Шу ўринда мен ерларнинг кенг мусодара этилишига, бир оилага юз гектарлаб ер ажратиб, узоқ муддатга бериб қўйилишига қўшилолмайман. Ўзингиз ҳисоблаб кўринг, агар бир хўжаликнинг 3 минг гектар экин майдони бўлса, уни 50—60 оила бўлиб олиши ҳеч гап эмас. Хўш, хўжаликдаги бошқа кишилар қандай юмушлар билан шуғулланиши мумкин. Қишлоқларда қанчадан-қанча қизлар, йигитлар, келинчаклар ишсиз юришибди. Уларни иш билан таъминлашнинг қандай чоралари мавжуд? Баъзи бир кишилар ривожланган мамлакатдаги шароитни тиқиштирмоқчи бўлишади. Масалага жиддий ёндашиладиган бўлса, ўша ривожланган мамлакатларда шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутлар деярли йўқотилган. Қишлоқларда маҳсулотни қайта ишлайдиган майда корхоналар, хизмат кўрсатиш муассасалари барпо этилган. Ана шундай шароитда халқнинг иш билан таъминланиши барқарор бир тусда олиб борилади.

Баъзи фермер ва деҳқон хўжаликлари ўз имкониятларидан ортиқча ер олиб, вояга етмаган фарзандларини ҳам, қизлари ва келинларини ҳам қаттиқ меҳнатга мубтало қилиб қўйганлар. Юз гектарга яқин ерни ишлаш ёки бўлмаса 15—20 та молни боқиш ўзи бўладими, ахир. Фарзандларнинг келажаги, қисмати нима билан ўлчанади? Баъзи ота-оналар болаларни меҳнатга кўниктириш керак дейишади. Биз бунга қўшиламиз, лекин катталар қилаётган ишни болаларга юклаб қўйиш инсофдан эмас. Беш ёки ўн йилни мўлжаллаб эмас, камида эллик йил, бўлмасам юз йилларни кўзлаб иш тутмоғимиз керак. Бизнинг шароитда жамоа бўлиб меҳнат қилиш, меҳнатни янгича ташкил этиш мақсадга мувофиқдир.

Ўзимизни озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўла-тўкис таъмин қила оламизми? Бу талаб мустақилликнинг туб негизларидан бири бўлиб ҳисобланади. Жумҳуриятимизда тўрт миллион гектардан ортиқ суғориладиган майдон бор. Бунчалик катта имконият ва бебаҳо бойлик собиқ иттифоқдаги бирор бир республикада йўқ. Шуни ҳисобга олиб биз ана шу бойлигимиздан истаганча фойдаланишимиз, истаганча озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришимиз мумкин.

Сўнгги пайтларда бартер йўли билан савдо алоқалари ўрнатишга эътибор кучаймоқда. Бунинг қанчалик иқтисодий самарадорлиги ҳақида аниқ бир хулосага келиш қийин ҳозирча. Аммо ички бозорни таъминламай туриб, озиқ-овқат маҳсулотларига, жумладан мева-чеваларга бўлган халқимизнинг талабини қондирмасдан туриб чет республикаларга бундай маҳсулотларни жўнатиш тўғри эмас.

Ўз манфаатини, чўнтагини қаппайтиришни мақсад қилиб олган кимсалар миллат учун, ватан учун сира қайғурмайдилар. Улар бошқаларнинг соғлигини гаровга қўйиб бўлса ҳам фойда кўриш иштиёқида бўлмоқдалар. Бир воқеани эслаб ўтаман. Ўтган йилнинг ёз ойлари эди. Қишлоғимиз билан туташиб кетган Работ деган қишлоқчада оғайнимнинг тўйида қатнашдим. Ургут ноҳиясида тўй аслида эрталаб бошланса, ярим оқшомда тугайди. Туш пайти эди. Шунда қўшни «Правда» жамоа хўжалиги далаларидан димоғни ачитадиган қўланса, бадбўй ҳид таралди.

— Оббо, номардлар-ей, ўша захри қотилдан яна сепишибди-да,— деди биз билан суҳбат қуриб ўтирган оқсоқол Ҳайит Искандаров.

— Қанақа дори бўлди бу, — деб сўрадим.

— Бутефос-да, тамакига ширинча тушган, — деди ўтирганлардан яна бири.

— Бутефос ишлатиш қатъий ман этилган-ку, буни хабар қилиш керак, — дедим.

— Бу захри қотилдан бизнинг ноҳияда учрамайди. Лекин учар пултопарлар қайси омборлардандир олиб, мана шу ерларга келиб пуллаб кетишмоқда, — дейишди.

— Ушлаш керак уларни, — дедим яна.

— Ушлаб бўпсиз, бир-бирларини сотишмайди, — деган жавобни олдим.

Ана сизга манфаатдорлик, пулнинг ортидан қувишнинг мудҳиш оқибати. Ахир ўша номардлар бола-чақаларини ҳам, халқининг ҳам соғлигини ўйламайдилар-да.

Эҳ, одамларимизнинг соддалиги қолмади-да. Алдангани-алданган. Қишлоқларни кезаман, одамларнинг ҳаётини кузатаман, бешикдаги гўдакдан тортиб сарвиноз келинчакларгача, қари-қартасигача бозор иқтисодиётининг қурбони бўлаётгандек туюлади. Қишлоқ мактабларида таълимнинг ночор аҳволдалиги, Ўзбекистоннинг келажаги ҳисобланган ёш авлоднинг чаласавод бўлиб, замондан ортда қолиб кетаётганлиги менинг ширин хаёлларимни парчалаб ташлайди. Қишлоқ боласининг замонага мос таълим олиши, олий ўқув юртларига бемалол кириб ўқиши учун бирор бир жойда кафолат берилмаган. Ҳаттоки, «таълим» ҳақидаги дастур лойиҳасига кўз ташлаганимда ҳам бу саволларимга жавоб тополмадим. Ҳанузгача ўқув дарсларининг бугунги кунимизга мослаб чиқарилмаганлиги ўз тақдиримизга бўлган совуққонликнинг белгисидир. Ахир, бутун нашриётларни ана шу хайрли ишга жалб қилиш қийин эмас-ку. Тўғри, бир қатор тарихий, маърифий китоблар нашр этилди. Аммо буларнинг ҳаммасидан ҳам ўқув дарсликлари зарурдир. Бугунги ўқитувчи тарих ҳақида нима дейишини билмай лол турса, бугунги ўқувчи ўз ўтмишини, бугунини чуқур англамаса бу қандай таълим, қандай тарбия бўлади.

Юксак маданият — тараққиёт белгиси. Маданиятни ривожлантирмасдан туриб бирор бир натижага, тараққиётга эришиб бўлмайди. Хўш, маданият соҳасидаги ишларимиз бугунги кун талаби даражасидами? Минглаб «маданиятпарвар»лар нима иш билан шуғулланишяпти? Бу ёғи уларнинг ўзларига ҳавола. Бироқ, биз маданият ҳақидаги қисқа ва ихчан руҳдаги дастурни талаб қиламиз. Халқни уйғотиш керак. Урф-одатларимизни, маросимларимизни, тўй-маъракаларимизни ислоҳ қилишимиз, ихчам ва ҳашамсиз ўтказишга одатланишимиз лозим. Ўзбекнинг бутун умри, ҳузур-ҳаловати тўй қилишга, уй қуришга сарф бўлади. Қандай яшаб, қандай ҳаёт кечирганини сезмай ўтади, бечора.

Шу ўринда бир масалага диққатингизни тортмоқчиман. Ҳозир жумҳуриятимизда, агар адашмасам, биржалар кун сайин кўпаймоқда. Бунинг устига «Ким ошди» савдолари бўлаётгани энсани қотиради. Бу нимаси? Фаровонлик, ошиб-тошишнинг белгисими? «Ким ошди» савдоси кимлар учун. Биринчи қарашда бунинг зиёни йўқдай туюлади. Лекин бозордаги нарх-навонинг ҳаддан ташқари ошиб кетишига сабаб бўлади. Халқнинг норозилиги кучаяди. Халқ олаётган маош билан бозор ўртасидаги тафовут ер билан осмон оралиғидай.

Ҳар бир киши ўз меҳнатига яраша, ишлаб чиқарган маҳсулотига яраша ҳақ олиши ва яшаши керак. Воситачиларнинг ҳаддан ташқари кўпайиб кетишига йўл қўймаслик лозим. Акс ҳолда соддадил одамларни алдаб қўйган бўламиз. Энг муҳими қишлоқ ҳақини қишлоққа, шаҳар ҳақини шаҳарга бериш зарур. Ўртадаги «девор»ларни бузиб ташлаш керак.

Сиёсий мушоҳадаларга, иқтисодий масалаларга халқни кенг жалб этиш, шу асосда халқнинг фикрлаш даражасини шакллантириш зарурати туғилмоқда. Жумҳуриятнинг иқтисодий дастурини тайёрлашда халқ оммаси иштирок этгани маъқул, деб биламан.

...Мустақилликнинг белгиси эркин ҳаёт кечиришдир. Ўзбекистонда шундай имкониятлар етарли. Республикамизда қўшни республикаларда бўлмаган энг катта имкониятлардан бири қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг кўплиги ва қудратли эканлигидадир. Биз ўзимизни нон билан ҳам, чорва маҳсулотлари билан ҳам тўла таъминлаш шарт-шароитига эгамиз.

Шу ўринда яна бир масалани айтиб ўтмоқчиман. Ўрта Осиё ва Қозоғистон минтақасида яшаётган халқлар тарихий келиб чиқиши, урф-одат ва маданиятлари бир-бирлари билан чамбарчас бўлиб, туташиб кетган. Неча минг йиллардан буён бу халқлар бирга яшаб, бир-бирларига суянчиғ бўлиб келганлар. 1924 йил ва ундан кейинги бўлинишлар бу халқларнинг қудратли бирлигига путур етказди. Биз аҳа шу бирликни қайта тиклашимиз, Туркистонни қайтадан бунёд қилишимиз лозим. Бу минтақадаги бирор халқ ўзича сиёсий ва иқтисодий томондан тараққиётга эришиб кета олмайди. Шуни эътиборга олиб ана шу республикалардаги барча партиялар, халқ харакатлари ва гуруҳларни, диндорларни, талабалар ва ўқувчиларни яқинлаштириш, фикрлаштириш муштарак мақсадлар йўлидаги курашга бирлаштиришимиз ва ниҳоят Туркистон федератив мамлакатини барпо қилишимиз зарур.

...Темир қафасдан сирғалиб чиққан қушча қотиб қолган қанотларини пирпиратиб гоҳ у шохчага, гоҳ бу шохчага қўниб нимадандир ҳадиксирамоқда. У қайси томон учишини билмай гоҳ Ғарбга, гоҳ Шарққа кўзларини тикиб, қаердандир, кимдандир умид кутмоқда. Ахир унинг умидлари қанотларида, унинг умидлари ёниб турган кўзларида-ку. Ўз юрагингга, ўз мақсадларингга, ўз қанотларингга таяниб парвоз қилавергин, бахт қушим...

Эркин НЕЪМАТОВ,
Ўзбекистон радиоси деҳқончилик бўлими мудири.

Эркин САМАНДАР

БОСҚИНЧИ БИР КЎРИБ ҚЎЙСИН

Ҳали мўғул босқинчиларининг қамчисидан қон томиб турган пайтлар эди. Улар ғўч йигитларнинг пайини қирқиб, хотин-халажни топтаб, ўзларини ҳокими мутлақ деб ҳисоблашар, ёвуз ниятларини амалга ошириш учун ҳеч нимадан тап тортмас эдилар.

Урганчни босиб олишда улар тўккан қонлар дарё бўлиб оқди. Каллалардан миноралар ясадилар. Қалъа заминида макон тутган уч юз олтмиш авлиёю анбиё руҳига тош отиб, муқаддас тупроқни хорладилар, булғадилар.

Довруғи оламни тутган улуғ донишманд, пири комил Нажмиддин Кубро ҳазратлари босқинчиларга бўйин эгмай Хоразм аҳлини муқаддас ғазотга чорлаб, ўзлари шамшир кўтариб майдонга чиқдилар. Эвоҳ, манфур ёв ул зоти покни ваҳшиёна қатл этди, нурафшон ўлканинг муборак қуёшини сўндирди.

Порлаган шуъланинг кўзин ёпдилар,
Маъмур карвонларни итлар қопдилар,
Қайда ботир бордир осиб-чопдилар,
Бўғзида эрк деган хитоби сўнди.

Чўғини олдилар ёниқ кўзларнинг,
Сомон айладилар қирмиз юзларни,
Утга ташладилар чобук сўзларни,
Шоирнинг қўлдаги китоби сўнди.

Ошиқман деганни айлаб масхара,
Эзгин хаёлига сурдилар қора,
Айрилиқ даштида юраги пора,
Тутқун маъшуқаси, моҳтоби сўнди.

Тиканлар кўкарди сунбул ўрнида,
Зоғлар қағиллади булбул ўрнида,
Қўли гул деҳқони бир қул ўрнида,
Яратган жаннати файзёби сўнди.

Қалъалар ваҳшатга беролмайин дош,
Метин деворлари қулаб бўлди чош,
Жайҳуну Сайхунда оқди қону ёш,
Ўтрори, Шошию Фороби сўнди.

Оқармас тонглари, чарх домони каж,
Фириб кети фириб, ранжнинг кети ранж,
Самога кўз тикиб нолондир Урганж,
Масжиди емрилди, Меҳроби сўнди.

Булутлар осмондан жилмоқни билмас,
Қабоҳат ёмғирлар тинмоқни билмас,
Ёвларнинг илгида саройлар бекас,
Ватан юраги қон, офтоби сўнди.

Шу тахлит вақт оқаверди. Лекин бир дақиқа ҳам ёвга нафрат сўнгани йўқ, бир дақиқа ҳам босқинчиларга қарши кураш алангаси сусайгани йўқ. Гоҳ у қалъа, бу кентда, гоҳ у мавзъе, бу қасабада босқинчиларнинг зулмидан дод деб, халқ кўтарилиб, озодлик йўлида жонини фидо қилди, тиз чўкиб яшамоқдан ўлмоқни афзал кўрди.

Орли,-номусли йигитлар золим келгиндиларни даф этмоқ, ўз туғилган юртларини уларнинг тузоғидан озод қилмоқ учун кўп бор уриниб, гоҳида яширин, гоҳида ошкора кураш олиб бордилар, бироқ халқнинг оёқ-қўлига солинган кишан шу қадар йўғон ва маҳкам эдики, уни узишга қурблари етмай армон билан оламдан ўтдилар.

Ойлар, йиллар ўтиб, йигитлар ичида бир йигит камолга етди, унинг таърифи ҳар томонга кетди. У кураш тушса, елкаси ерга тегмас, у ваъз айтса, бирон кимсани лоқайд ва бепарво қолдирмас, у шеър ёзса юраклар энтикмай қолмас, у кирган уй равшан, у юрган йўл обод, у кирган давра файзли эди. Гап Паҳлавон Маҳмуд ҳақида, ана шу улуғ сиймога насиб бўлган каромат ва фазл тўғрисидадир.

У ёзди:

Руҳинда бўлай десангки сердардларнинг,
Мардга юкун, бу шартидир шартларнинг.
Мард бўласан бош эгмайин номардга,
Хизматига шай яшасанг мардларнинг.

Номард (босқинчи)га бош эгмаслик бу улуғ зот учун фақат шиор эмас, балки маънавий эҳтиёж, юракнинг тўр-тўридан отилиб чиққан қасамёд эдики, бутун умрлари давомида шунга содиқ қолдилар ва ўз саъй-ҳаракатлари билан буни ҳар қадамда исбот этдилар.

Йиқилганни суяш, бева-бечораларнинг қолидан хабар олиш, кучсизга мадад бўлиш, йўлсизга йўл кўрсатиш ул зотнинг фазли карамларидан эди. Ўз ота касблари — пўстиндўзлик билан астойдил машғул бўлиб, топган-тутганларининг бир қисмини ғарибларга бахшида этиб, нотавонлар кўнглини овламоқликни канда қилмас эдилар. Бу ҳам номардларга отилган бир ўқ эди.

Тўй-томоша бўлса Хоразмда полвонман дегани қурга чиқар, ана шунда Паҳлавон Маҳмуднинг олдига тушадигани топилмас, топилиб қолгудай бўлса, кураги ерга тегмай қолмас, ул зоти покнинг куч-қувватлари шу қадар эдики, юрсалар ер ларза берар, урсалар тоғ талқон бўлар, бу сифатлар лофдан узоқ, ҳақиқатнинг ўзгинасидир.

Яна шу нарса ҳам ҳақиқатки, яратганга эътиқодлари беҳад падари бузрукворлари буюк шайх Нажмиддин Куброга қўл берган вали, ўзлари ҳақ карамидан баҳраманд, дину диёнатга умрини бағишлаган тенгсиз каромат эгаси, илоҳий дониш соҳиби эдиларки, тирикликларида пир аталганлари, мулла ва уламоки бор, ул ҳазратга тан бериб, таъзим бажо айлаганлари ана шундан далолатдир.

Полвон пирнинг авлиёлиги бир достон бўлса, Ҳиндистонга бориб кураш тушгани, бир онаизорнинг сўзларини ерда қолдирмай унинг полвон ўғлидан «мағлуб» бўлиб бергани, Ҳинд элининг мана-мен деган паҳлавонларини енгиб довруғ қозонгани ўзи бир достон, асирларни озод этгани ўзи бир китоб, лекин бу ёқдаги гап бошқа нарса тўғрисида, энди мана бунга қулоқ беринг.

Ҳазрат бир куни Хиванинг чор-атрофини айланиб, паст-баландига разм солиб, охири кунчиқар томондаги тепаликка келиб тўхтадилар, худди излаб юрган нарсаларини топгандай хурсанд бўлиб, ўйчан чеҳралари очилиб, кадхудоларни, меъморларни шу ерга чорладилар. Жамоа жам бўлгач, бундай дедилар:

— Юртимизнинг энг боҳаво, баланд тепалиги ушбудир. Кунчиқарда муборак Сайёд даҳаси — ҳазрат Нажмиддин Куброга ватан бўлур, қиблада Ўнгариқ орқада Фирдавс боғи — Хива. Ушбу тепалик шаҳидлар руҳига абадий маскан бўлғай, бунда аларға улуғ ёдгорлик ўрнатгаймиз!

— Қай шаҳидларга, ҳазрат?

— Босқинчиларға бўйин эгмай, ғозовотда ҳалок бўлганларға!

Мана бу сўздан оломон бир гувранди, кимларнинг кўкси тоғдай ўсди, кимларнинг юзларига ҳадик соя ташлади. Ҳокимият тепасида ўлтирган мўғуллар, уларга қўл берган сотқинлар бундай ёдгорликни қуришга йўл қўярмилар, уни бунёд этгувчиларни тирик қолдирурмилар. Ҳадик мана шундан эди.

Аммо Паҳлавон Маҳмудга ҳадик ёт эди, унинг шогирдлари кўнглига қўрқув бегона эди. Оломон ичида туриб қай бир бахши айтди:

Тоғу тошлар тилга киргай,
Балки кофир динга киргай,
Тангрим ўзи мадад бергай,
Шаҳидларни ёд айласанг.

Юзинг гулли, Полвон ота,
Юзинг нурли, Полвон ота,
Бахтинг улли*, Полвон ота,
Шаҳидларни ёд айласанг.

Алпсиз ўлка — қалбсиз ўлка,
Жисми-жони тилка-тилка,
Имон нури ингай дилга
Шаҳидларни ёд айласанг.

Шаҳид бўлган ўз қонимиз,
Ўз қонимиз — ўз жонимиз,
Ушалгайдир армонимиз,
Шаҳидларни ёд айласанг.

Улар юртнинг ўғлонлари,
Эрк деб ўлган полвонлари,
Нурга тўлгай маконлари
Шаҳидларни ёд айласанг.

Бул ғанимлар чиқди бошга,
Бошлар бориб тегди тошга,
Ёвнинг уни ўчса кошки
Шаҳидларни ёд айласанг.

Ким ҳам тинглар дод айласак,
Худо бор имдод айласак,
Шаҳидларни ёд айласак,
Руҳларини шод айласик.

*Улли — катта

Ана шундан кейин кўринг эл-юртнинг нималарга қодирлигини, меъморлари ва усталарининг моҳирлигини, ёвга нафрат, ватанга меҳр-муҳаббатнинг зоҳирлигини.

Ўша тепаликка Султон Увайс тоғидан майда тош ва харсанг ташиган от-араваларнинг кети узилмади, Бодой тўқайида кесилиб, офтобда қуритилиб созланган тўронғилар. Питнак хумбузларида обдан пиширилган тилларанг ғишту Давдон кўлининг нилий ойдинидан ўриб ғарамланган якан-қамишлар — ёдгорлик қурилишига нимаики зарур бўлса, бори-бориси чапдастлик билан муҳайё этилди.

Ҳазрат меъморларга шундай журъат ила ҳомийлик кўрсатдиларки, бундан усталарнинг бир ғайратига ўн ғайрат қўшилди, дилларида илҳомлари, билакларида куч-ғайратлари тошиб, кундузлари шамолу ёмғирларни писанд этмай, қоп-қора тунларда гулханлардан тафт олиб, машъалалар ёруғида пахса-девор кўтариб, гумбазлар қуриб, ёдгорликни бунёд эта бордилар.

Юртни сўраб-таҳқирлаб ўтирган босқинчиларнинг айғоқчилари қурилиш атрофида ивирсиб, ҳамма гапни оқизмай-томизмай хўжайинларига етказиб турганларини халойиқ билса-да, улардан зарра бўлсин чўчимади, негаки, Паҳлавон Маҳмуд ҳазратларининг ўзлари халққа елкадош, жон фидо қилиб ишлаётган эл фарзандларига маънавий падар, полвон йигитларга сарвар эдилар.

Мўғулнинг димоғдор, бурнига нарвон етмайдиган амалдорлари қамчи ўйнатиб, тепаликка келадилар-да, халқ бошида Паҳлавон Маҳмуд пири бузрукни кўриб, тарвузлари қўлтиғидан тушиб, юзларидаги қаҳр-жаҳллар ичларига уриб, мотамзада, аламзада ҳолатда орқага қайтадилар.

Шу тариқа ою йил ўтиб, минг-минг диллардаги пинҳон тилак, эзгу орзу рўёбга чиқди, муборак ёдгорлик қад ростлади. У шундай бир обида бўлдиким, ҳар ғиштига шаҳидларнинг ўлмас руҳи қоришди, наинки қоришди, балки қурбонларнинг тирик руҳлари авлодлар олдида бўй кўрсатди.

У шундай бир ёдгорлик бўлдиким, тепалик устига тепалик, юксакликка юксаклик уланиб, халқнинг топталса-да завол топмаган ғурурини оламга намоён этди, ўз қавми, ўз жондоши хотирасига бўлган улуғ ҳурмат-эҳтироми, она-ер учун, унинг озодлиги йўлида жангларда мардона жон берган йигитларга таъзими нақадар буюклигини рўй-рост кўрсатди.

У шундай бир муаззам руҳ-хайкал бўлдиким, жисми-вужудидан босқинчиларга ғазаб ёғилиб, тутқунлик, эрксизликка қарши нидо отилди, қуллик, тобелик кишанларини узишга даъват, озодлик, ҳурликка хитоб янгради.

У орзўнинг — ҳуррият орзусининг шундай бир жонли сурати бўлдиким, ул суратнинг бошдан-оёғи эл кўзидаги ёшдек мусаффо, эл дилидаги ўтганлар ёдидек маҳзун, эртанги кун хаёлидек мунаввар эди.

Аё, тангрим, ўзинг қўлла,
Шаҳодат баҳрига йўлла,
Ҳалол бандангки бор, илло,
Йўли бойланса бўлмайдур.

Сенингдур боғу тоғ, саҳро,
Сенингдур Одаму Ҳавво,
Ҳалол бандангки бор, аммо
Қўли бойланса бўлмайдур.

Ери эрди унинг гулзор,
Тиниқ эрди булоқ анҳар,
Замини топталиб абгор,
Суви лойланса бўлмайдур.

Сенинг саждангдадур боши,
Қизил қондур кўзин ёши,
Заҳарга айланиб оши,
Тавоғи синса бўлмайдур.

Дилида ҳуррият орзу,
Мусаффо шу ният орзу,
Ёвузларга чўкиб тиз у,
Сўзидан тонса бўлмайдур.

Ҳамоно толеидур талх,
Қазибдурлар йўлида чоҳ,
Ғанимларнинг қўлида чарх,
Терс айланса бўлмайдур.

Безовта бўлса руҳ бўзлар,
Саросар мажруҳ бўзлар,
Тирик қийналса йўл излар,
Руҳ қийналса бўлмайдур.

Одатда катта йиғинларга подшо жарчилари халқни чорлагувчи эди. Подшо жарчилари бу гал оғизларида қатиқ ивитдилар шекилли, халқнинг ичидан чиққан беғараз, бедағдаға, очиқ юзли жарчилар эл-юртни ёдгорликка таклиф этдилар.

Кунчиқару кунботардан, қиблаю орқадан оқиб келган оломоннинг саноғига етиб бўлмасди, етти яшардан етмиш ёшгача бўлган хоразмликман деганнинг бори гўё ёдгорлик пойида жамул-жам бўлгандай эдики, игна ташласанг ерга тушмасди-ёв.

Созандалар мунгли куй чалдилар. Оломон уни сукут ичра маҳзун бўлиб, сел бўлиб тинглади. Ғир-ғир эсиб турган шамол тинди, шивир-шивир барглар, чуғур-чуғур қушлар тиндилар. Полвонёп тўлқинлари сокин тортди, Хиванинг минора ва гумбазлари, масжиду мадрасалари сукутга чўмдилар. Ёдгорлик узра, Хива узра, Хоразм узра маҳзун ва салобатли куй-марсия янграб, шаҳидлар фарёдию ҳайқириғидан борлиққа ҳикоя сўйлар эди.

Аҳли уламо тиз чўкди. Оломон чўккалади. Полвон ота Қуръони каримдан оятлар тиловат қилдилар. Дуога қўл очдилар.

Парвардигоро, ўтганларнинг охиратини обод қилғил, ватан деб жангга кирган, шаҳид бўлганларни марҳаматингга мушарраф этгил.

Парвардигоро, Ватанни ҳимоя этмоқ имоннинг белгиси экан, ҳар бир мўмин-мусулмонни имондан жудо қилмағил, дилларимизни садоқат нури билан мунаввар айлагил.

Парвардигоро, муқаддас тупроғимиздан босқинчиларни ҳайдаб чиқармак истагини кўнгилларимизда барқарор айлагил.

Парвардигоро, жиҳодда шаҳид кетганларнинг туққанларига, ёр-биродарларига, фарзандларига сабр-тоқт ато айлагил, аларни ўкситмагил, рўзғорларига қут-барака бергил, мушкулларини осон айлагил.

Парвардигоро, интиқом ўтида ёнаётган ўғиллар шиддатига шиддат қўшғил, шамширларини кескир, отларини учқур қилғил, дилларидаги қаҳр учқунларини оловга айлантиргил, юртни топтаганлар устидан аларни ғолиб айлагил.

Парвардигоро, қайсики бандангнинг дилида мутелик уя қурган бўлса, ул уяни барбод айлагил, ўзингдан бошқага тобе қилмағил, аҳли мусулмоннинг кўксини баланд, дилини обод, юртини озод айлагил.

Парвардигоро, шаҳидлар хоки ётган ушбу маскандан марҳамат нурингни аямагил, авлодлар нигоҳини ондин узмагил, жиҳод қурбонларини ёд айлаганларни шодмон қилғил, босқинчи ёвларни хор-зор айлаб, озодлик истаганларга омад бергил, юртимизни қуллик занжиридан ўзинг қутқаргил, Ватанни озод, элни ҳуррам қилишга аҳду паймон этганларга ўзинг ёр бўлғил. Омин!

Зиёрат аҳли юзига фотиҳа тортди: Омин!

Ҳилпираса элнинг туғи,
Тарқаб кетгай дил андуҳи,
Шаҳидларнинг ўлмас руҳи,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

Бу юрт азал отли юртдир,
Отли юртдир, зотли юртдир,
Юрак-бағри ўтли юртдир,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

Дашти гулли, тоғи қорли,
Донишманди кўп виқорли,
Аёллари номус-орли,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

Саҳфа-саҳфа жангномаси,
Ҳайқириғи, дил ноласи,
Ал-Беруний алломаси,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

Қон-жонига мутелик ёт,
Ота мерос илми ғазот,
Жалолиддин ҳали ҳаёт,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

Ҳали кўзда журъати бор,
Ҳали сўзда санъати бор,
Ўғлонлари ҳали шунқор,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

Ётга сўзин бериб қўймас,
Ошу тузин бериб қўймас,
Ёвга изн бериб қўймас,
Босқинчи бир кўриб қўйсин.

* * *

Яқинда Хивада бўлганимда ўша Ёдгорлик ўрни сақланган табаррук жойга боришга мушарраф бўлдим. Ҳозирги халқ ул ерни ўз шевасида «Зири Шайтон» дейди. Аввалги одамлар, бизнинг буюк боболаримиз уни «Зариҳе Шаҳидон» (шаҳидлар маскани) демишлар.

Гарчи бу хоки пок ҳозирги кунда бир тепалик шаклига келган бўлса-да, мен уни тўла ҳолда бутун бўйи-басти билан кўргандай бўлдим.

Шаҳидлар хоки ва шаҳидлар руҳи яхлит бир ҳайкал, улуғ бир обида сифатида кўз ўнгимда шундайин равшанлик билан жило бердиким, мен унда буюк салобат, виқор кўрдим, мен унда Ватан фидойиларининг изтиробли чеҳраларини, умидли нигоҳларини кўрдим, мен унда Полвон ота саховатининг, кароматларининг нур бўлиб товланишини кўрдим.

Мен ундан озодликка чақириқ, ўтли нидо эшитдим, мен ундан, аждодларнинг мангу тирик руҳларидан ҳаяжонли бир ҳикоят тингладим.

Тинглаганларимдан бир шингилинигина сизларга айтолдим холос азиз дўстларим!

УРАН ВА КОНФЕТ

ЯҚИНДА Навоий тоғ-металлургия комбинати харидор топиб уран маҳсулотини сотди. Бунинг эвазига комбинат турли хил ширинликлар олди. Бу ширинликлар Навоий ишчилар таъминоти бошқармасида халтачаларга жойланди. Жами 100 минг халта бўлди. Демак, 100 минг болани хурсанд қилиш мумкин.

Уран эвазига келган конфетлар вилоятнинг барча районларига бепул тарқатилди. Бундан комбинатда ишловчи айрим хоним ва жаноблар ранжиганида комбинат директори Николай Кучерский уларни тинчитибди:

— Биз мана шу заминда ерости бойликларини қазиб олмоқдамиз. Демак, бутун вилоят аҳолиси бизнинг бойлигимизга шерик бўлиши керак.

Бироқ айрим районларга жўнатилган ширинликлар ҳали болалар қўлига етиб бормабди. Во, ажаб, энди болаларнинг ҳақига хиёнат қилишни ўрганибмиз. Бундай кимсаларни худонинг ўзи жазоласин.

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚАШҚАДАРЁ областининг «Қарши уй-жой қурилиш тресте»га қарашли 29-механизациялашган кўчма колонна бунёдкорлари ўтган йили Қарши чўлқуварларига 7800 квадрат метр ҳажмда турар-жой биноларини қуриб бердилар. Бундан ташқари улар Усмон Юсупов райони давлат хўжаликларида маданий-маиший бинолар бунёд этмоқдалар. Айни пайтда 33-давлат хўжалиги марказида масжид-мадраса, қариялар чойхонаси, кишки клуб қурилишини тез ва сифатли амалга ошираяптилар. Бу жамоада 10 миллатга мансуб 142 киши меҳнат қилмоқда.

СУРАТЛАРДА: (чапда) 29-механизациялашган кўчма колоннанинг бир гуруҳ қурувчилари; 10-давлат хўжалигида қад ростлаган шинам турар-жой бинолари.

Ш. ШАРОПОВ олган суратлар. (ЎзА).

ЯГОНА ТАШКИЛОТ

ИККИТА ташкилот — Ўзбекистон давлат сув хўжалиги қурилиши комитети билан Орол сув хўжалиги қурилиши ташкилоти бирлаштирилди. Эндиликда унинг ихтиёрида 600 дан ортиқ бўлинма бўлиб, улар йирик ишлаб чиқариш базасига эга. Иккала ташкилот бирлаштирилгач, унга «Главирсовхозоролстрой» деган ном берилди.

Қайта қуришдан мақсад сув хўжалиги қурилиши ва бошқа пудрат ишларини ягона бир қўлда тўплашдир. Аниқроқ айтганда, қўриқ ерлардаги давлат ва фермер хўжаликларини ҳар томонлама пухта барпо этиш, уларнинг ёрдамчи тармоқларини ва ишлаб чиқаришини ривожлантиришдан иборат. Орол ва унинг атрофидаги минтақа муаммоларини ҳал этиш ҳам муҳим вазифадир. Ҳозир бу ишга улушбай асосида Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикалари ҳам қўшилмоқда.

Ҳиндистон, Хитой, Канада фирмалари билан қўшма корхоналар барпо этиш учун халқаро алоқалар давом эттирилмоқда. Мутахассисларимиз тажрибасидан эса Афғонистонда, Хитойда, Мадагаскарда, Танзанияда фойдаланилади.

ИМТИЁЗЛИ МУОЛАЖА

Ўзбекистон Республикаси мудофаа ишлари вазирининг буйруғи билан республика ҳарбий комиссарликлари томонидан чақирилган ва Чернобиль АЭСидаги аварияни тугатишда иштирок этган барча кишилар бундан буён вазирликнинг ҳарбий даволаш муассасаларида текширувдан ўтказилади.

Буйруқда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг даволаш муассасалари, айниқса қишлоқ жойлардаги даволаш муассасалари малакали мутахассислар билан бутланмаганлиги, диагностика ва даволаш аппаратлари билан етарлича таъминланмаганлиги кўрсатиб ўтилган. Бу нарса Чернобиль АЭСида юз берган авария натижасида радиация таъсир этган ҳарбий заҳирадаги ҳарбий хизматчиларни сифатли ва ҳар томонлама текширувдан ўтказишга имкон бермайди.

Ана шунга кўра, шу йилнинг биринчи майидан эътиборан мазкур тоифадаги ҳарбийлар мудофаа ишлари вазирлиги ихтиёридаги ҳарбий даволаш муассасаларида даволанадилар ва текширувдан ўтказиладилар.

Чернобиль атом электр станциясидаги авария оқибатларини тугатиш қатнашчилари ҳарбий комиссарликларнинг йўлланмаси билан касалхонага ётқизиладилар. Ҳарбий комиссарликлар уларга овқат пули тўлайди.

(ЎзА мухбири).

Тадбиркорлик — давр талаби

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

ИШБИЛАРМОН Ҳотамжон Иброҳимовни Андижон вилоятида кўпчилик ҳожатбарор деб атай бошлади. Бу бежиз эмас, албатта. Унинг саъй-ҳаракати билан кичик корхоналар очилиб, анчагина ишсизлар меҳнатга жалб этилмоқда. Олтинкўлнинг кўҳна Қўмақай қишлоғида Андижон тикувчилик-пойабзал фабрикаси филиалининг иш бошлаши ана шу савобли фаолиятнинг давоми бўлди. 50 киши ишлаётган бу корхонада ҳар хил коржомлар, кийим-кечак ҳамда пойабзал ишлаб чиқарилмоқда. Унда ишлаётганлар сони шу йилнинг ўзидаёқ уч баравар кўпайиши кўзда тутилаяпти.

Шуниси эътиборга лойиқки, Ҳотамжоннинг ташаббуси билан ўтган йили Асака районининг Ахтачи, Избоскан районининг Туячи қишлоқларида тикувчилик фабрикалари бунёд этилди. Уларда 250 га яқин киши меҳнат қилмоқда. Андижон районидаги Оқ ер қишлоғида эса мўъжазгина икки цех ишга туширилди, уларда йигирма нафар ишчи чойшаб, ёстиқ жилдлари, аёллар халати тайёрламоқда. Бу цехлар ўз уйларида ишлаб, маҳсулотни келишилган нархда топширувчи касаначилар ва косибларга ҳам қўл келаяпти. Ҳозир бу ерда 160 нафар касаначи бор.

Қишлоқ корхоналарини барпо этишда, уларни керакли ускуналар билан жиҳозлаш, хом ашё билан таъминлашда Ҳ. Иброҳимовга вилоят марказидаги «Нур» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Андижонбанк» тижорат банки ва Андижон районидаги «Намуна» савдо-саноат бирлашмаси жамоалари ёрдам бермоқда.

(ЎзА).

Улкамизда Наврўз шодиёналари, сумалак сайиллари давом этмоқда. Бугунги кунимизда фасллар келинчаги гулбаҳор қувончи кириб бормаган бирон манзилни топиш қийин.

Суратларда: Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги 24-поликлиникада баҳор байрами тантаналари.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

ЯНГИЛАНИШ МАШАҚҚАТЛАРИ

БУГУН Тошкентда Ўзбекистон Рассомлар уюшмасининг XIVсъезди ўз ишини бошлайди. Уюшма раиси, таниқли рассом Баҳодир ЖАЛОЛОВ икки съезд орасида амалга оширилган ишлар, тўпланиб қолган ва ечимини кутаётган муаммолар хусусида мухбиримизга гапириб берди.

— Ижодкор зиёлилар ҳаёти, ижоди жамият турмушида кечаётган воқеалар билан чамбарчас боғлиқ. XIII съезддан сўнг ўтган беш йил вақт мобайнида асрларга татигулик воқеалар содир бўлди. Энг қувончлиси — жонажон Ўзбекистонимиз давлат мустақиллигига эришди. Бу улкан ижтимоий-сиёсий воқеа ижодий ташкилотимиз олдига тарихан ва мазмунан янги вазифаларни қўйди. Айниқса, ҳозирги ўтиш даврининг иқтисодий қийинчиликлари уюшмамиз фаолиятига ҳам кескин таъсир кўрсатди. Бундай шароитда Рассомлар уюшмасини сақлаб қолиш, ижодкорларни иқтисодий таназзул гирдобида қолдирмаслик асосий вазифа бўлиб қолди. Бундан ташқари, ўзбекистонлик рассомларнинг халқаро ижодий жараёнларда иштирокини таъминлаш масъулияти ҳам уюшма зиммасида. Ҳозирги пайтда уюшмамиз дастурий фаолиятини тўлақонли бажариш учун маблағ мутлақо етишмаяпти. Биз Республика ҳукуматига уюшма Бадиий фонди корхоналари даромадларидан солиқ олмаслик масаласини қўйдик. Россия, Украина ҳукуматлари ана шундай қарор қабул қилишди, Қозоғистон ва Туркманистонда эса рассомларнинг устахоналари бепул фойдаланишга берилди. Биз ҳозир ҳар қачонгидан ҳам моддий мададга муҳтож бўлиб турибмиз. Республика раҳбарияти бизнинг овозимизга ҳам қулоқ тутади, деган умиддамиз.

Миллий мустақиллик шароитида Ўзбекистон Бадиий Миллий академиясини тузиш энг долзарб муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Бу масала беш йилдан буён профессор-академигимиз Р. Аҳмедов, профессор Н. Қўзибоев, профессор М. Саидов томонидан бир неча марта кўтарилди. Р. Аҳмедов ташаббуси билан собиқ СССР Бадиий академияси қошида ижодий устахона ташкил қилинган эди. Иттифоқ тугатилгандан сўнг Академия Россия тасаррufига ўтди ва бир қанча ёш истеъдодларни бирлаштирган устахона маблағ йўқлиги туфайли ўз фолиятини тўхтатди. Бадиий академияга эга бўлиш Ўзбекистон Республикаси учун миллий фахрдир.

Талай муаммоларга қарамасдан, ўтган вақт мобайнида томошабинлар ва мутахассислар эътиборини қозонган кўргазмалар очилди, уюшманинг халқаро алоқалари кенгайди, ганчкорлик, ҳайкалтарошлик бўйича халқаро симпозиумлар ўтказилди. Маслак-мақсади бир-бирига яқин бўлган ижодкорларнинг гуруҳлари, бирлашмалари, галереялари вужудга келди. Бу эса ижодий рақобатни кучайтириб, янги-янги асарлар дунёга келишига туртки берди.

Уюшмамиз эндиликда кўргазмалар ташкил қилиш сиёсатини ҳам ўзгартириши керак. Хорижий мамлакатлар билан бу борада қалин ҳамкорликни йўлга қўйиш устида ишлаяпмиз. Ҳозирнинг ўзидаёқ ижодкорларимизнинг 150 дан ортиқ асарларини Италия, Япония, Корея, Дания, Швеция, Норвегия, АҚШ, Туркия , Покистон давлатларининг ишбилармонлари ва коллекционерлари сотиб олдилар.

Халқ амалий санъатининг гуркираб ривожланиши учун кенг истиқбол очилмоқда. «Усто» бирлашмаси атрофига уюшган Маҳмуд Усмонов, Ортиқ Файзуллаев, Комил Каримов, Абдураҳим Умаров, Анваржон Илҳомов сингари ноёб истеъдод соҳиблари баракали ижод қилишмоқда. Уюшмамиз халқ амалий санъати намоёндаларини аниқлаш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш учун бутун куч-ғайратини ишга солмоқда.

Беш йил бурун мўлжалланган кўпгина вазифалар бажарилмай қолганлигини ҳам очиқ тан олиш керак. Ҳаёт, вақт хом режаларнинг, иложсиз нарсаларнинг барбод бўлишини яна бир карра кўрсатди. Эндиликда мустақил иш юритиш, эркин фикрлаш, ижодий жараёнларга буйруқбозлик йўсини билан аралашмаслик бош мақсадимиз бўлиб қолади. Зеро, Ватанимиз ҳам, унинг ижодкор фарзандлари ҳам янги, қутлуғ йўл бошида туришибди.

ХОТИРА КЕЧАСИ

ТОШКЕНТ. Давлат дорилфунунининг маданият саройида хотира кечаси ўтказилди. Унинг иштирокчилари бу илмгоҳ ташкил топганидан буён маърифат тарқатган марҳум ўқитувчилар, олимлар, хизматчилар хотирасини ёдга олишди. Кечани Тўхтабой масжидининг имом хатиби Обидхон қори марҳумларнинг руҳи покига тиловат қилиб якунлади.

И. ТОШЕВ.

• Бу—мўъжиза эмас

ИЛОҲИЙМИ ЁКИ ИЛМИЙ?

Мен Афғонистоннинг Тошкентдаги консулхонасига кириб борганимда кўнглимда алланечук тўлқинланиш юз берди. Бу чет эллардан узиб қўйилган мамлакатнинг фуқароси дилида кечадиган ҳол эди. Айниқса мазкур бинога киришим билан ҳазрат Навоийнинг руҳи-ёди ҳаяжонлантириб юборганди мени.

Консулхонага биз — бир гуруҳ мухбирларнинг ташрифимиз боиси фан оламида ўзига хос тадқиқотлар олиб бораётган афғонистонлик олим Муҳаммад Сидиқ Афғон билан суҳбатлашиш эди. Унинг шуҳратини, шов-шувга, баҳсу мунозараларга, таажжубу ҳайратга сабаб бўлиб келаётган фаолияти маҳсули — илмий тахминларини, башоратларини биз орқа-воротдан эшитган эдик. Тошкентга ташрифидан хабар топиб олимнинг суҳбатини олишга иштиёқманд бўлдик.

Муҳаммад Сидиқ Афғон бизга ўз изланишлари борасида батафсил сўзлаб берди ва кўплаб саволларимизга жавоб қайтарди. У бизнинг ҳайратланганимизни, айримларнинг ишонқирамаганини сезиб бир талай телеграммаю ҳужжатларни кўрсатди.

Бу олим ким? Унинг изланишлари илоҳийми ёки илмий? Бу саволга мен жавоб беролмайман. Наинки мен, ҳатто собиқ Иттифоқнинг Давлат хавфсизлик комитети 9 йил, Американинг Марказий разведка бошқармаси 1 йил шуғулланиб ҳам унинг кимлигини «кашф қилишолмаган».

Яхшиси олим ҳақида сизга сўзлаб бера қолай, хулосани эса ўзингиз чиқариб оларсиз.

Муҳаммад Сидиқ — ЮНЕСКО аъзоси, жаҳон Математик фалсафа илмий-тадқиқот марказининг асосчиси ва президенти. Шахс, ташкилот, шаҳарлар ёки мамлакатларнинг келажагини, ўтмишини башорат қилади. Албатта буларни у жаҳон тажрибасида қўлланилмаган усулларда амалга оширади. Яъни бундай башоратларни математик фалсафа орқали бажаради.

Келинг, масалани содда қилиб тушунтириб қўя қолай: математика ва фалсафа гўё икки қутб, ёки манфий ва мусбат зарралар каби. Муҳаммад Сидиқ уларнинг бир-бирига узвий боғлиқ эканлигини янгича йўналишда исботлашга киришган ва бу борада маълум ютуқларга эришган ҳам.

Шу ўринда унинг шахсига ҳам мухтасар тўхталиб ўтмоқчиман. У 1957 йилда туғилган. 7 ёшида бира-тўла 4-синфга борган, 5—8 синфларда умуман ўқимасдан имтиҳонларни топширган. 11-синфда эса роса 4 йил ўқишга мажбур бўлган. Салоҳиятсиз ёки дангасалигидан деб ўйларсиз? Йўқ. Шўх ва безорилиги учун шундай бўлган, холос. 1976 йилда ўзининг биринчи илмий ишини ЮНЕСКОга жўнатиб у ердан ижобий жавоб олган.

Бу мусулмон йигитининг илмий тадқиқот маркази Қобул шаҳрида жойлашган. Москва, Санкт-Петербург шаҳарларида ҳам филиаллари мавжуд. 110 нафар шогирди бор. Уларнинг барчаси илмий даражали олимлардир.

Биз идрокимизга сиғмаган нарсага мўъжиза деб қараймиз. Қайсидир йўллар билан уни қабул қилишга ёки инкор этишга интиламиз. Муҳаммад Сидиқнинг илмий тахмину таҳлиллари, башоратлари борасида ҳам худди шундай. Лекин унинг кўплаб башоратлари тўғри чиққанлиги — факт. Масалан, Горбачевни истеъфога чиқишини ҳеч биримиз хаёлимизга келтирмаган 1990 йилда олим математик ҳисоблари орқали буни башорат қилган. Ўша тенгламанинг кўриниши қуйидагича Горбачев + Ельцин — партия=ғалаба.

Агар паспортингизнинг тартиб рақами билан туғилган кунингизни айтсангиз у сизнинг ўтмишу келажагингизни батафсил айтиб бера олади. Айниқса табиатингиз, яхши-ёмон хислатларингиз, таъмагир ёки ҳалоллигингиз ва ҳоказоларни бемалол, бехато башорат қилади.

Энди унинг келажак ҳақидаги башоратларидан айримларини эътиборингизга ҳавола қиламан:

Михаил Горбачев 1995 йилда БМТга раис бўлади.

1995 йилдан 2000 йилгача собиқ Иттифоқ ҳудудида 44 та мустақил давлат пайдо бўлади...

Турган гапки, биз мухбирлар Ўзбекистоннинг истиқболи қандай бўлиши билан ҳам қизиқдик. Бу ҳақда эса унинг жавоби шундай: МДҲ бу — ўтиш даври, холос. 1997 йилда Ўзбекистон жаҳондаги энг ривожланган давлатлар сафига қўшилади. 2001 йилга бориб эса, Республикангиз онадан янги туғилгандек бўлади. Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари янги аср бошида қадимги Туркистон ҳолига қайтади. Давр, ижтимоий-сиёсий ривожланиш шуни тақозо қилади. Чунки бу юртларнинг халқлари бир-бирларига интилиб якдил яшашни мақбул кўрадилар.

Олимнинг бу башоратларида жон бор. Ахир кўз-ўнгимизда Европа халқлари бир-бирига интилиб чегараларини очиб юбораяптику. Ёки Америка қитъасидаги мамлакатлар бирлиги ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Биз ҳам сиёсий ва маънавий жиҳатдан бир-бирларимизга интилаётган халқлармиз. Бу табиий ҳол.

Америка ва Қозоғистон Президентлари ҳамкорликда ишлаш учун олимни ўз мамлакатларига таклиф қилишибди. Унинг Ўзбекистонда Математик фалсафа илмий-тадқиқот марказининг филиалини очиш, маърузалар ўқиш, қисқаси биз билан ҳамкорлик қилиш нияти ҳам йўқ эмас. Умуман биз Муҳаммад Сидиқдан истаган соҳамизда маслаҳат олсак бўлади.

У қандай инсон — илоҳийми ёки илмий, ҳайрон қоласан киши...

Тоҳир ДОЛИ ўғли.

СУРАТДА: Муҳаммад Сидиқ Афғон Афғонистоннинг Тошкентдаги бош консули Ҳафизулло Ибодий билан.

Е. БОТИР суратга олган.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР !

МАБЛАҒ КЕРАКМИ?
Марҳамат, бемалол!
Уни Сизга биз берамиз

АКЦИЯЛАР
1 000 сўм
10 000 сўм

АКЦИЯЛАР
50 000 сўм
100 000 сўм

«Ўзбек савдо уйи»
ФИРМАСИ
Экспорт-импорт ЛТД
АКЦИЯЛАР

НОМИ ЁЗИЛГАН ИМТИЁЗЛИ НОМИНАЛ НАРХИ
1 000 сўм
ҚУЙИДАГИЛАР АКЦИЯЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ БЎЛИШЛАРИ МУМКИН:
ташкилотлар ва алоҳида шахслар
АКЦИЯ ЭГАСИГА ҚУЙИДАГИ КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ:
молия йили якунларига кўра курс бўйича 20 фоиз қўшимча тўланади.
АКЦИЯЛАРНИ СОТИШ, ОЛИБ СОТИШ ВА БОШҚА ЙУЛ БИЛАН БЕГОНА ҚУЛГА УТКАЗИШ
«УЗБЕК САВДО УЙИ» фирмасининг розилиги билан ва фақат фирмада рўйхатга олиниб амалга оширилади.
АКЦИЯЛАРНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ
Акция эгаси уни сотиб олган пайтдан эътиборан бир йил ўтгандан кейин асл қиймати ҳамда курс бўйича 20 фоиз қўшимчани олишга ҳақлидир.

НОМИ ЁЗИЛГАН ОДДИЙ НОМИНАЛ НАРХИ
50.000 сўм
100.000 сўм
ҚУЙИДАГИЛАР АКЦИЯЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ БУЛИШЛАРИ МУМКИН:
ташкилотлар ва алоҳида шахслар.
АКЦИЯ ЭГАСИГА ҚУЙИДАГИ КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ:
молия йили якунларига кўра дивиденд шаклида фойданинг бир қисмини олиш ҳуқуқи.
Номинал нархи 100.000 сўм бўлган битта акция бир овозга эга.
Номинал нархи 50.000 сўм бўлган акциялардан иккитаси бир овозга эга.
АКЦИЯЛАРНИ СОТИШ, ОЛИБ СОТИШ ВА БОШҚА ЙУЛ БИЛАН БЕГОНА ҚУЛГА УТКАЗИШ
Фақат «УЗБЕК САВДО УЙИ» фирмасининг розилиги билан ҳамда фирмада рўйхатга олиниб амалга оширилади.
АКЦИЯЛАРНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ
Акция эгаси уни сотиб олган пайтдан эътиборан бир йил ўтгандан кейин асл қиймати ва дивидендни олишга ҳақлидир.

ОДДИЙ ТАҚДИМ ЭТУВЧИ УЧУН НОМИНАЛ НАРХИ
10.000 сўм
ҚУЙИДАГИЛАР АКЦИЯЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ БУЛИШЛАРИ МУМКИН:
ташкилотлар ва алоҳида шахслар.
АКЦИЯ ЭГАСИГА ҚУЙИДАГИ КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ:
молия йили якунларига кўра дивидендни олиш ҳуқуқи.
АКЦИЯЛАРНИ СОТИШ, ОЛИБ СОТИШ ВА БОШҚА ЙУЛ БИЛАН БЕГОНА ҚУЛГА УТКАЗИШ
«УЗБЕК САВДО УЙИ» фирмасининг розилигисиз амалга оширилади.
АКЦИЯЛАРНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ
Акция эгаси уни сотиб олган пайтдан эътиборан бир йил ўтгандан кейин асл қиймати ва дивидендни олишга ҳақлидир.

АКЦИЯЛАРГА ОБУНА БУЛИШ
кўтара савдо шартномалари тузиш йўли билан амалга оширилади.
«УЗБЕК САВДО УЙИ» томонидан эълон қилинган муддатларда қайтариб берилмаган акцияларнинг биринчи эмиссияси амал қилиш муҳлати тугагач, улар йиллик 20 фоизли имтиёзли облигациялар разрядига ўз-ўзидан ўтган ҳисобланади.

Акцияларни қайтариб бериш пайтида эгасининг хоҳиш-истаги ва «УЗБЕК САВДО УЙИ»нинг таклифига кўра қиймати сўмлар ёки товар билан тўланиши мумкин.

АКЦИЯЛАРНИ
Ўзбекистон Республикаси саноат-қурилиш банки, «Матбуот уюшмаси» бўлинмалари, «Ўзбек савдо уйи» тарқатувчиларидан сотиб олиш мумкин.

Ўзбекистон, Республикаси, 700000, Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 24-уй.
Телефонлар: 35-37-90, 34-85-09, 34-64-79, 34-96-31. Факс: 34-64-50. Телетайп: 11 63 84. Телекс: 11 61 08. PTB SU.

СПОРТ

БАЙДАРКА ВА ҚАНОЭ

● Самарқандда Байдаркада эшкак эшиш бўйича Ўзбекистон чемпионати ниҳоясига етди. Якка байдаркада 200, 500, 1000, 10000 метрлик масофаларда тошкентлик Иван Кирий шерикларини доғда қолдирди. У 500 метр масофада ҳам (жуфтлик курашида) ҳамшаҳри Андрей Колганов билан ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди.

Каноэда эса фарғоналик йигитлар маҳоратларини намойиш этишди. Ун чақиримлик беллашувда Евгений Останин, Андрей Бодровлар ҳаммадан олдин марраға етиб келишди.

Қизлар, ўртасида андижонлик Антонина Москалева, тошкентлик Инна Исақовалар чемпионлик нишонларини қўлга киритдилар.

ТЕННИС

● Тошкентда теннис бўйича Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренер Алексей Протников хотира турнири якунланди. Мусобақалар иштирокчиларнинг ёшига қараб уч гуруҳга бўлиб ўтказилди. 1974 — 1975 йилларда туғилган спортчилар гуруҳида Кишиневлик Олег Синегнинг қўли баланд келди. Қизлар ўртасида эса москвалик Яна Доронова бўш келмади. Ўрта гуруҳда тошкентлик Алексей Ненашев, кишиневлик Марина Ермола, кенжалар гуруҳида эса пойтахтимиз спортчиси Антон Куприн, Александра Дубковалар ғолиб бўлишди. Энг кучли деб топилганлар ўз маҳоратларини 19 апрелгача ўтказиладиган анъанавий турнирда намойиш этадиган бўлишди.

ШОҲМОТ

Шу кунларда Тошкентда мактаб ёшидаги болалар ва қизлар ўртасида шоҳмот бўйича мусобақалар ўтказилаяпти. Зукколар уч гуруҳга бўлиниб дона сурмоқдалар. Мусобақалар бошланган кун — 10 апрелдан буён уч тур ўйналди. Қизлар орасида II разрядли шоҳмотчилар Р. Московская ва Н. Ким пешқадамлик қилишмоқда. Иккинчи ва учинчи болалар гуруҳида 1 разрядли Ю. Семено ва II разрядли А. Мирзаев, С. Қаюмов, С. Григорьянц олдинда боришмоқда.

19 апрелда тўққизинчи тур ўйналиб, мусобақаларга якун ясалади.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Анвар ЖУРАБОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Таҳририятга ҳажми 9 бетдан ортиқ мақолалар қабул қилинмайди. Топширилган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

Алоқа учун телефон: 33-07-48.
Индекс: 64608. Буюртма Г—86.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. 100000 нусхада чоп этилади. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 21.30. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12